

ภาพตัวแทนความรักของชายรักชายในละครซีรีส์วายไทย

The Representation of Boy Love in Thai Yaoi Series

กฤษณ์ท แสนทวี

Kritchanat Santawee

สาขาการสื่อสารเพื่อการจัดการนวัตกรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110

Department of Social Communication Innovation, College of Social Communication Innovation,

Srinakharinwirot University, Bangkok 10110

*Corresponding Author E-mail: good0773@gmail.com

(Received: March 15, 2022; Revised: September 13, 2022; Accepted: October 17, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวแทนความรักของชายรักชายในซีรีส์วายไทยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ตัวบทและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการด้านการสื่อสาร ทำการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและตีความหมายข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า 1) ซีรีส์วายไทยนำเสนอภาพตัวแทนความรักแบบชายรักชายทั้งสิ้น โดยไม่ปรากฏความรักของกลุ่มหญิงรักหญิง 2) ซีรีส์วายไทยมักมีมุมมองในการนำเสนอเนื้อหาแบบคนนอก (Etic) เนื่องจากบทประพันธ์ดั้งเดิมส่วนใหญ่เน้นมักถูกแต่งขึ้นโดยนักเขียนที่เป็นเพศหญิง 3) ซีรีส์วายไทยนำเสนออัตลักษณ์ของพระเอกและนายเอกที่มีความชัดเจน ทำให้ผู้ชมรับรู้ว่ามีฝ่ายใดเป็น “เมะ” และฝ่ายใดเป็น “เคะ” 4) ซีรีส์วายไทยยังไม่สามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนทางสังคมในประเด็นความหลากหลายทางเพศให้กับสังคมไทยได้ 5) ซีรีส์วายไทยทำให้คนในสังคมส่วนหนึ่งเริ่มยอมรับการมีอยู่และการมีตัวตนของชายรักชายในสังคมไทยมากขึ้น 6) ซีรีส์วายไทยได้รับอิทธิพลจากความรักของชายและหญิงตามบรรทัดฐานทางสังคม แต่มีการสร้างอุดมการณ์ชุดใหม่ด้วยการยอมรับ

อุดมการณ์ทางเลือกว่ามีความเท่าเทียมและไม่แตกต่างไปจากอุดมการณ์หลัก และนำไปสู่การเป็น “อุดมการณ์ที่เท่าเทียม” 7) ซีรีย้ายไทยนำเสนอความรักแบบโรแมนติก ซึ่งเป็นรักที่ประกอบด้วยความใกล้ชิดและความเสน่หาของตัวละครชายรักชาย และรักสมบูรณ์แบบเป็นรักที่มีทั้งสามองค์ประกอบทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิดและความผูกมัด ด้วยการแสดงสัญญาณใจที่มีต่อกันและกันและจะรักกันตลอดไป

คำสำคัญ: ซีรีย้าย, ภาพตัวแทน, ความรัก, ชายรักชาย

Abstract

The research aimed to study the construction of reality of Boy Love representation in Thai Yaoi series. It is a qualitative research. The analysis of the script and in-depth interviews of sampling with different demographic characteristics, and communication scholars were used. Data were collected, analyzed, and interpreted by the researcher. The main results found that 1) Thai Yaoi series only present the boy love without appearing lesbian love. 2) Thai Yaoi series seem to have an etic approach since most of the original scripts are written by female writers. 3) Thai Yaoi series present a clear identity of protagonists that allows the audience to acknowledge who is “top” and who is “bottom”. 4) Thai Yaoi series still has not been able to contribute social movement on the issue of gender diversity in Thai society. 5) Thai Yaoi series make some people has become more accepting of boy love in Thai society. 6) Thai Yaoi series was influenced by the love of men and women according to social norms, but a new set of ideologies has been created by accepting alternative ideals as equal and not different from the mainstream ideology, leading to an “equal ideology” 7) Thai Yaoi series present romantic love that consists of intimacy and passion of characters. Moreover, consummate love is made up of three elements; passion, intimacy, and commitment

by showing promise to each other and will love each other forever.

Keywords: Yaoi Series, Representation, Love, Boy Love

บทนำ

การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ เป็นประเด็นที่ได้รับการยอมรับในกฎหมายระดับสากลและพัฒนาการด้านสิทธิในหลายปีที่ผ่านมาได้ทำให้เกิดความสนใจมากขึ้นทั่วโลกต่อการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ หญิงรักหญิง ชายรักชาย คนรักสองเพศและคนข้ามเพศ (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender หรือเรียกย่อ ๆ ว่า LGBTQ) บางประเทศมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติต่อ LGBTQ แล้ว แต่ประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว โดยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาประเทศไทยเริ่มมีความก้าวหน้า โดยเริ่มเห็นความสำคัญของสิทธิด้านวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภายใต้กฎหมาย ตัวอย่างเช่น การยกเลิกการใช้คำว่า “โรคจิตถาวร” ในเอกสารยกเว้นการเกณฑ์ทหาร (ส.ด. 43) สำหรับชายที่ข้ามเพศ เป็นหญิงซึ่งได้รับการยกเว้นการเกณฑ์ทหาร โดยกฎกระทรวงกลาโหมกำหนดให้ใช้คำใหม่ คือ “เพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด” และเมื่อไม่นานมานี้ “บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ” ก็ได้รับรองอย่างเป็นทางการครั้งแรกว่าเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ต้องได้รับความช่วยเหลือในการเข้าถึงบริการทางสังคม ในข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ พุทธศักราช 2555 ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมที่ผ่านมาในอดีต LGBTQ ในประเทศไทยเผชิญกับการตีตราและการเลือกปฏิบัติในหลายรูปแบบในการจ้างงานและการศึกษา หญิงรักหญิง และชายรักชายได้รับการจำกัดโดยสังคม หากประพาดตติในบทบาทตามบรรทัดฐานรักต่างเพศที่สังคมคาดหวัง แต่บุคคลที่แสดงออกทางเพศแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะคนข้ามเพศ รวมถึงคนที่มิเพศกำกวมซึ่งมักจะถูกเหมารวมว่าเป็นกลุ่มเดียวกันกับคนข้ามเพศต้องประสบกับอุปสรรคอย่างหนักในการที่จะได้รับความเท่าเทียมและงานที่มีคุณค่า บ่อยครั้งที่พวกเขาต้องถูกกีดกันออกไปอยู่ชายขอบและไม่มีโอกาสได้ใช้ความสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างเต็มที่ (บุษกร สุริยสาร, 2557)

ในช่วงที่ผ่านมาเมื่อสังคมไทยได้มีการเปิดกว้างของมุมมองในเรื่องความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทั้งจากการเรียกร้องหรือเคลื่อนไหวจากกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเอง และจากการหลั่งไหลของวัฒนธรรมผ่านสื่อหลักอย่างเช่นภาพยนตร์ หรือละครซีรีส์จากต่างประเทศ ตลอดจนการเติบโตของการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ก ส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้แพร่เข้ามาในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากปัจจัยไม่ว่าจะเป็นจากการเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะทางกายภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศและจากการเปิดรับสื่อออนไลน์และสื่อสารมวลชนทำให้ผู้คนในสังคมไทยเริ่มยอมรับต่อสัมพันธ์ภาพที่มองข้ามเพศกำเนิดชายและหญิงตามเงื่อนไขทางวิทยาศาสตร์ภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศได้มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการแสดงออกถึงความรักระหว่างเพศชายกับเพศชายด้วยกันเองที่ปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของข่าว และเนื้อหาความบันเทิงในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของละครซีรีส์รักเพศเดียวกัน หรือที่เรียกว่ากันทั่วไกว่า “ซีรีส์วาย” หรือ Boys Love ซึ่งเป็นการนำเสนอมุมมองความสัมพันธ์และความรักระหว่างเพศชายด้วยกันมากกว่าการให้ความสนใจต่อพฤติกรรมทางเพศและมีการกำหนดบทบาททรมึงถึงการแสดงออกของตัวละครในซีรีส์เช่นเดียวกัน พระเอกและนางเอกเอกเช่นเดียวกับละครที่มีความรักแบบชายหญิงดังเช่นที่ผ่านมาด้วยการเรียกตัวละครเอกเสียใหม่ว่า “พระเอก” และ “นายเอก” ที่มีการแสดงออกถึงความรักหรือความโรแมนติกไม่แตกต่างไปจากพระเอกและนางเอก ทั้งนี้ละครซีรีส์ย้างดังกล่าวถูกผลิตและสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความบันเทิงของกลุ่มผู้ชมหลักที่มักเรียนตัวเองว่า “สาววาย” ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มเป้าหมายของซีรีส์ย้างนี้ กลับไม่ได้เป็นกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศดังเช่นที่ซีรีส์นำเสนอ แต่ “สาววาย” ส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มหญิงที่มีความรักต่อเพศชายในพื้นที่ทางกายภาพที่ผ่านมานวนิยายวายที่ถูกเผยแพร่ตัวหนังสือและรูปภาพผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบหนังสือนิตยสาร หนังสือการ์ตูน หรือเรื่องเล่าในอินเทอร์เน็ต หรือ “ฟิคชั่น” (Fiction) ได้ถูกนำมาถ่ายทอดเป็นละครซีรีส์อย่างแพร่หลาย เช่น Love Sick the Series (รักุ่น วัยรุ่นแสบ) Sotus the Series (พี่ว้ากตัวร้ายกับนายปีหนึ่ง) 2 Moons the Series (เดือนเกี้ยวเดือนเดอะซีรีส์) เป็นต้น (อรุณีชัยทองศรี, 2560) โดยในงานวิจัยของ ภัชรพรรณ อมรศรีวงษ์ และบัณฑิต สวรรยาวิสุทธิ์ (2562)

พบว่า มีผลการศึกษาที่สำคัญ 3 ประการได้แก่ 1) การเป็นสาววายเป็นเพียงส่วนหนึ่งในชีวิตและไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต เหตุผลของการเป็นสาววาย คือ ความชอบส่วนบุคคล การได้ผ่อนคลายจากการทำงานหรือเรียนและการได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในรูปแบบของความรัก ส่วนความต้องการทางสังคม สาววายคือ การยอมรับจากสังคม การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและการมีภาพลักษณ์ที่ดีในสังคม 2) ประเภทของสาววายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ยาโอยและยูริยาโอย หมายถึง กลุ่มผู้หญิงที่ชื่นชอบในความสัมพันธ์แบบผู้ชายกับผู้ชาย ส่วนยูริยาหมายถึง กลุ่มผู้หญิงที่ชื่นชอบในความสัมพันธ์แบบผู้หญิงกับผู้หญิง 3) สาววายส่วนใหญ่ใช้ทวิตเตอร์เป็นช่องทางในการบริโภคสื่อเนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว รองลงมา คือ เว็บไซต์นิตยารออนไลน์ ช่วงเวลาในการบริโภคสื่อส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาวางจากการทำกิจกรรมของทุกวันและการมีชุมชนสาววายสามารถเป็นพื้นที่ที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยสรุป สาววายเป็นกลุ่มคนที่ต้องการการยอมรับจากสังคมและมีชุมชนเป็นของตนเองโดยมีสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อหลักในการติดต่อสื่อสาร

นอกจากนี้ ความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้นโดยการแยกแยะออกจากกะเทย ทำให้เกิดอัตลักษณ์ของตัวละครเกย์ในละครโทรทัศน์ไทยที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งเกย์เป็นเพศสภาพเป็นผู้ชายสนใจในเพศเดียวกันเพราะสนใจในการสร้างอัตลักษณ์ใหม่นี้ในละครโทรทัศน์ไทย การแยกแยะจากกะเทยมีบทบาทอย่างมากในสื่อละครโทรทัศน์ไทยซึ่งเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่นิยมนำเสนอเรื่องราวของเกย์หรือรักร่วมเพศ การปรากฏตัวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทำให้เราได้เข้าใจอัตลักษณ์ของเกย์ในฐานะตัวละครโทรทัศน์และได้รับนิยามความสนใจจากผู้ชมและผู้ผลิต ส่งผลให้ในปัจจุบันตัวละครเกย์มีบทบาทมากขึ้นอย่างแพร่หลายในละครโทรทัศน์ไทย การศึกษานี้รวบรวมความเปลี่ยนแปลงของละครไทยและการยอมรับเกย์ในสังคมไทยเพื่อช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและสนับสนุนแนวคิดทัศนคติในแง่บวกต่อเกย์ในปัจจุบัน โดยบทละครโทรทัศน์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยตอบสนองของกลุ่มคนที่หลากหลาย ประกอบกับนักวิชาการด้านจิตเวชศาสตร์อธิบายว่าความเป็นรักร่วมเพศนั้นไม่ใช่ความผิดปกติ ส่งผลให้ในปัจจุบันตัวละครเกย์มีบทบาทมากขึ้นกว่าในอดีตและมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นโดยการแสดงรูปแบบอัตลักษณ์ของเกย์ในละครโทรทัศน์ไทยตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาของละครโทรทัศน์ไทยและแบ่งยุคของการพัฒนาเป็น

3 ยุคคือ ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2499 – พ.ศ. 2530) ยุคธุรกิจละครเต็มรูปแบบ (พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2540) และยุคใหม่ของละครโทรทัศน์ไทย (พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2558) และศึกษาความเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อเกย์และการแสดงรูปแบบอัตลักษณ์ของเกย์ที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในละครโทรทัศน์ไทยในยุคต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า ละครโทรทัศน์ไทยพยายามสอดแทรกอัตลักษณ์ต่าง ๆ ของเกย์ เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม ในช่วงยุคใหม่ของละครโทรทัศน์ไทย แม้ว่าทรมมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับเกย์แต่ด้วยความรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์อธิบายว่า เกย์เป็นสิ่งที่ปกติ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงตัวตนเกี่ยวกับเกย์ในสังคม ซึ่งส่งผลให้ตัวละครเกย์ได้รับความนิยมมากขึ้น แต่รูปแบบของการสร้างตัวละครเกย์ที่นำเสนอยังเกิดจากความคิดที่ล้าสมัย ซึ่งอาจเป็นผลจากกระแสวาทกรรมด้านลบของเกย์ในยุค พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2540 (พัฒนพล วงษ์ม่วง และ มยุรี ศรีกุลวงศ์, 2559) ส่วน นุชนาภรณ์ สมญาติ (2561) พบว่า ซีรีส์วายนั้นมีลักษณะเฉพาะจำนวน 6 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่หนึ่ง การขายฝันผ่านคุณสมบัติของตัวละครที่ต้องเป็นผู้ชายในอุดมคติของผู้หญิงหรือจะเป็นการขายฝันผ่านเนื้อเรื่องที่ส่วนใหญ่มักมีตอนจบสวยงาม ลักษณะที่สอง การจำลองความจริงในซีรีส์วายนั้น มีการจำลองสังคมที่ยอมรับความรักของชายรักชายและการสร้างสถานการณ์จำลองที่ทำให้ตัวละครเกิดความใกล้ชิดกัน ลักษณะที่สาม การใช้บทบาทตัวละครหญิงเพื่อให้เกิดความชัดเจนในความสัมพันธ์รูปแบบชายรักชาย ลักษณะที่สี่ การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อบทบาททางเพศและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ลักษณะที่ห้า การใช้การเขียนแทนคำพูดเพื่อแสดงความรู้สึก และลักษณะที่หก การใช้ฉันทนาภาษาแทนวจนภาษา เพื่อแสดงความรู้สึกของตัวละคร จะเห็นได้ว่าซีรีส์วายนปัจจุบันเลือกนำเสนอตัวละครหลักเป็นชายรักชายเพื่อแสดงให้เห็นว่าความรักของชายรักชายนั้นไม่ใช่ความผิดปกติของจิตใจ ต่างจากสมัยก่อนที่กลุ่มคนชายรักชายจะเป็นเพียงตัวละครประกอบมีภาพแทนในเชิงลบแต่ซีรีส์วายนปัจจุบันได้มีการนำเสนอความรักของชายรักชายในลักษณะเชิงบวกมากขึ้น

ทั้งนี้ เพศสภาพชายรักชายในภาพยนตร์ไทยที่พบมากที่สุดในอันดับแรกคือ ตัวตลก ส่วนเพศสภาพของชายรักชายที่พบน้อยที่สุดในภาพยนตร์ไทยคือ บุคคลปกติ โดยเพศสภาพนั้นเกิดจากประกอบสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ในภาพยนตร์มีส่วนในการกำหนดความหมายของเพศสภาพชายรักชาย ที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่สิทธิของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์ ในส่วนของเพศวิถี

ชายรักชายในภาพยนตร์ไทยนั้น ผู้วิจัยพบว่า เพศวิถีของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์นั้นมี 4 รูปแบบได้แก่ กะเทย เกย์ ไบเซ็กชวล และไม่ชัดเจน ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้น เกิดจากวิถีทางเพศของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์ในการแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศ ความปรารถนาทางเพศ วิถีปฏิบัติทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ การแสดงท่าทีทางเพศ ลักษณะการแสดงทางเพศวิถีของตัวละครชายรักชายนั้นยังถูกกำหนดโดยระบบความคิดและความเชื่อเรื่องเพศจากสังคมอีกชั้นหนึ่งด้วย ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมายเพศสภาพและเพศวิถีของชายรักชายในภาพยนตร์ไทยที่มีกลวิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้โครงสร้างการเล่าเรื่อง การใช้ความหมายคู่ตรงข้าม การใช้รหัสเพื่อกำหนดความหมายเพศสภาพ และเพศวิถีชายรักชายในภาพยนตร์ (ไชยศิริบุญกุลศรีรุ่ง, 2553)

จากการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเพศที่หลากหลาย ตลอดจนกลุ่มชายรักชายหรือเกย์จนนำไปสู่การนำเสนอภาพของชายรักชายผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครซีรีส์รัยวัยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เป็นการแสดงให้เห็นถึงโอกาสและการเปิดกว้างทางสังคม ตลอดจนการปรากฏตัวของชายรักชายบนพื้นที่สื่อในแง่มุมมองที่ดีขึ้น โดยอาจกล่าวได้ว่าสื่อไทยสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญยิ่งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคม นโยบาย และโครงการ อีกทั้งสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการติตราและการเลือกปฏิบัติ ช่วยเสริมสร้างบทบาทของสื่อในกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนประเด็นการติตราและการเลือกปฏิบัติ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญหากเราจะบรรลุเป้าหมายที่สำคัญที่ว่า “ไม่ทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลัง” (กังวาล พองแก้ว และคณะ, 2560) จากการเปลี่ยนแปลงมุมมองและการเกิดพื้นที่ของชายรักชายในสื่อประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะละครซีรีส์รัยวัย ดังนั้น ความน่าสนใจในการถึงการประกอบสร้างความเป็นจริงเรื่องความรักของชายรักชาย และการรับรู้ความหมายและความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักของชายรักชายในละครซีรีส์รัยวัยไทยของผู้รับสารในกลุ่มเพศที่หลากหลาย เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคมของกลุ่มเพศที่หลากหลายต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การประกอบสร้างภาพตัวแทนความรักของชายรักชาย
ในละครซีรีส์วายไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. พัฒนาการของซีรีส์วายในประเทศไทย

การเติบโตของวัฒนธรรมยาโออิในสังคมไทยและในภูมิภาคเอเชียโดยรวมจากชื่อ “ยาโออิ” ทำให้พอคาดเดาได้ว่าต้นกำเนิดของยาโออิมาจากวัฒนธรรมญี่ปุ่น มีศัพท์อีกคำหนึ่งในหลายบริบทใช้แทนยาโออิคือ “Boys’ Love” เรียกอย่างย่อว่า “BL” คำนี้เป็นที่นิยมกว่าในงานวิชาการภาษาอังกฤษ ในขณะที่บางวัฒนธรรมนิยมคำว่า “ยาโออิ” หรือ “วาย” มากกว่า เช่น ในบริบทไทยและบริบทเกาหลีในปัจจุบันยาโออิแพร่หลายไปทั่วโลก โดยยังคงมีศูนย์กลางอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก คำจำกัดความดั้งเดิมของยาโออิอาจสรุปได้อย่างกระชับว่าเป็น “โรมานซ์ระหว่างผู้ชาย โดยผู้หญิงเพื่อผู้หญิง” แต่เมื่อผ่านกาลเวลาการเข้าสู่อุตสาหกรรมและการบริโภคทำให้คำจำกัดความของยาโออิหรือ BL ขยายออกเป็น “โรมานซ์ระหว่างผู้ชายสร้างสรรค์โดยผู้หญิงเพื่อผู้หญิงและชนกลุ่มน้อยทางเพศ (นัทธนัย ประสานนาม, 2563) โดย Mark McLelland นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและนักประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่สนใจประเด็นเพศ เพศสถานะและสื่อสมัยใหม่ ผลงานที่ผ่านมาของเขามักเกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้เรื่องเพศและเพศสถานะที่เป็นผลมาจากภาวะโลกาภิวัตน์ เช่น Love, Sex and Democracy in Japan during the American Occupation ซึ่งในบทความ “A Brief History of Shonen’ ai, Yaoi, and Boys Love” ได้นำเสนอความเป็นมาของงานที่พูดถึงความสัมพันธ์แบบโรแมนติกระหว่างชายกับชายโดยผู้สร้างและแฟนที่เป็นผู้หญิง ซึ่งแม้ทั้งหมดจะกล่าวถึงเรื่องราวความสัมพันธ์แบบชายรักชายที่มีลักษณะเด่นคือตัวละครชายรูปร่างหน้าตาสวยงามเป็นต้น (อรสุธี ชัยทองศรี, 2560)

โดยในประเทศไทยสื่อละครโทรทัศน์เริ่มมีการจัดทำซีรีส์วายขึ้นในปี พ.ศ. 2557 มีการสร้างซีรีส์วายที่มีตัวละครหลักเป็นผู้ชายสองคนรักกัน ซึ่งก็คือเรื่อง Love Sick The Series รักวุ่นวายรุ่นแสบ มีเนื้อหาคลายซีรีส์วายรุ่นทั่วไป แต่มีลักษณะเด่นคือ มีตัวละครนำเป็นชายรักชาย ซึ่งได้ผลตอบรับเป็นอย่างดี จนมีการสร้างภาคต่อ และเริ่มทำให้งานซีรีส์วายรุ่นไทยเริ่มผลิตซีรีส์วายออกมา เพื่อตอบสนองของกลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า “สาววาย” ที่มีความชอบและสนับสนุน ชายรักชาย เนื่องจากบุคคลในสังคมนั้นมีรสนิยมหรือความชื่นชอบที่ต่างกัน ถึงแม้จะ อยู่ร่วมสังคมเดียวกันก็ตาม เหตุผลนี้จึงทำให้เกิดการผลิตเพื่อตอบสนองรสนิยมของผู้บริโภคในสินค้าทุกประเภท แม้กระทั่งสินค้าประเภทสื่อไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย ละคร ซีรีส์ ภาพยนตร์ ต่างก็มีหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองต่อความชื่นชอบของบุคคล ในสังคม เช่น แนวบู๊ (Action) ผจญภัย (Adventure) รักโรแมนติก (Romance) เศร้า (Drama) เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเภทก็จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างของตนเอง ซึ่งซีรีส์วายส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาความรักหากแต่เป็นความรักของกลุ่มคนรักร่วมเพศนั่นเอง ซึ่งแนวโน้มการศึกษาเกย์ เลสเบียน หรือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยหลังปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา มีการศึกษา ในเชิงลบเริ่มลดน้อยลง (นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ, 2555 อ้างถึงใน นุชนาภรณ์ สมญาติ, 2561)

อย่างไรก็ตามสำหรับซีรีส์วายไทยนั้น ส่วนใหญ่มีผู้ประพันธ์บท เป็นเพศหญิงจึงทำให้การนำเสนอมุมมองความรักของชายรักชายเป็นมุมมอง ความรักที่ผ่านประสบการณ์ของเพศหญิง หากเปรียบกับการศึกษาทางมานุษยวิทยา แล้วพบว่าเป็นเล่าเรื่องราวแบบคนนอก (Etics) หรือเป็นการสะท้อนมุมมองแบบ “คนอื่น” โดยมุมมองของคนนอก (Etic approach) จะเป็นการศึกษาจากคนนอก ที่ไม่ได้อยู่ในวัฒนธรรมนั้นเพื่อหาลักษณะร่วมหรือต่างกันของวัฒนธรรมต่าง ๆ เอามาเปรียบเทียบกัน โดยทั่วไปแล้ว การศึกษาวัฒนธรรมในสายสังคมวิทยา และจิตวิทยามักจะเป็นการศึกษาจากมุมมองของคนนอก ส่วนการศึกษาของ นักมานุษยวิทยามักจะเป็นมุมมองของคนในมากกว่า (อริชัย อรรถอุดม, 2554)

2. แนวคิดเกี่ยวกับชายรักชาย

คำว่า “ชายรักชาย” หมายถึง ผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน ถือเป็นคำที่เป็นที่นิยมและสุภาพสำหรับชายที่เป็นเกย์ส่วนคำว่า “เกย์” ในประเทศไทย หมายถึง ผู้ชายที่รักผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงที่รักเพศเดียวกันจะไม่ถูกเรียกว่าเกย์ แต่จะเรียกว่าทอม ดี หรือ เลส (เลสเบียน) แทน ขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศของบุคคลผู้นั้น ส่วน “ไบ” มาจาก Bisexual เป็นคำที่ใช้เรียกคนรักสองเพศอย่างไม่เป็นทางการ และใช้ในบริบทเดียวกันกับในภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันประเทศไทยมีคนไทยจำนวนน้อยมากที่เปิดเผยนตนเองว่าเป็นคนรักสองเพศ โดยคำว่า “ตุ๊ด” มาจากภาพยนตร์เรื่อง Tootsie นำแสดงโดย ดัสติน ฮอฟแมน เป็นคำเรียกที่ใช้เหมือนกับคำว่า Fag หรือ Faggot ในภาษาอังกฤษ มีความหมายในลักษณะดูถูกเหยียดหยาม หรือเป็นคำด่าทอต่อชายที่เป็นเกย์ เป็นกะเทย และคนข้ามเพศจากชายเป็นหญิง แต่อาจได้รับการยอมรับจากคนรุ่นใหม่และมีการใช้อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงการใช้คำนี้ โดยในสมัยกรีก - โรมัน ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้ชายถือเป็นเรื่องปกติ โดยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายด้วยกันและระบบชนชั้นในสังคมโรมันอีกด้วย ผู้ชายชาวโรมันสามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายที่มีฐานะต่ำกว่า เช่น เด็กชาย ทาส โสเภณีชาย หรือนักแสดง และแสดงบทบาทเป็นฝ่ายรุก (Active Partner) ในความสัมพันธ์ โดยถือว่าไม่ได้ทำให้สูญเสียชื่อเสียงความเป็นชายไป โดยแนวปฏิบัติเหล่านี้สูญหายไปเมื่อศาสนาคริสต์เข้ามามีอิทธิพลในอาณาจักรโรมัน และแผ่ขยายไปทั่วยุโรป ศาสนาคริสต์ยึดถือความเชื่อที่ว่าความร่วมมือทางเพศทางทวารหนักและการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันเป็นความผิดบาป ผิดศีลธรรม และผิดกฎหมาย จำต้องได้รับโทษที่รุนแรง องค์ความรู้ทางการแพทย์แบบตะวันตกก็มีส่วนร่วมทำให้เกิดการตีตราเลือกปฏิบัติและความไม่เท่าเทียมทางสังคมแก่กลุ่มความหลากหลายทางเพศ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การรักเพศเดียวกันเริ่มถูกตีความใหม่และกลายเป็นประเด็นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน เมื่อนานาอารยประเทศเริ่มมีการตื่นตัวเรื่องสิทธิ เสรีภาพ อีสรภาพ และความเป็นประชาธิปไตย ใน ค.ศ. 1973 สมาคมจิตเวชศาสตร์สหรัฐอเมริกา (American Psychiatric Association) ได้ถอดการรักเพศเดียวกันออกจากคู่มือการวินิจฉัยและสถิติสำหรับความผิดปกติทางจิตเพื่อรับรองว่าการรักเพศเดียวกันไม่ใช่อาการป่วยทางจิต ต่อมาใน ค.ศ. 1990 องค์การอนามัยโลกได้ถอดการรักเพศเดียวกันออกจากบัญชีจำแนกทางสถิติ

ระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 10 (International Classification of Diseases' 10th Revision: ICD - 10) เช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงมุมมองเรื่องการรักเพศเดียวกันนี้แสดงให้เห็นถึงบรรทัดฐานทางเพศสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคสมัยตามความเชื่อทางวัฒนธรรม และทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม ในปัจจุบันการรักเพศเดียวกันไม่ถือว่าเป็นความผิดหรือความผิดปกติในหลาย ๆ ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ชีรา ทองกระจาย, 2561)

3. ทฤษฎีความรัก

Robert Sternberg (1986) ได้พัฒนาทฤษฎีความรักขึ้นมาว่าด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ เรียกว่าทฤษฎี Triangle of Love ที่ก่อให้เกิดความรักในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมาอธิบายได้ โดยปลายของสามเหลี่ยมแต่ละด้าน ดังนี้

1) ความใกล้ชิด (Intimacy) เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ คือ มีความคุ้นเคยใกล้ชิดกันในการรู้สึก ความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง ความเอื้ออาทรต่อกันสื่อสารกันได้อย่างดี มีความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาของความสัมพันธ์

2) ความเสน่หา (Passion) เป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ เกิดจากแรงขับภายในระบบของร่างกาย หรือความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นทางสรีระ เป็นความดึงดูดทางเพศ เช่น ความพอใจในรูป กลิ่น เสียง หรือจิตติริยาของอีกฝ่ายหนึ่งหรือเสน่ห์อื่น ๆ และยักรวมถึงเหตุกระตุ้นอื่น ๆ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกโรแมนติกด้วย

3) ความผูกมัด (Commitment) เป็นองค์ประกอบด้านความคิด คือ การตัดสินใจที่จะรักหรือมีพันธะทางใจหรือทางสังคมต่อกัน การใช้เวลาร่วมกัน ในกิจกรรมต่าง ๆ หรือการใช้ชีวิตร่วมกันต่อเนื่องเป็นเวลานาน ความรับผิดชอบในพันธะที่ตกลงต่อกัน การรับพันธะผูกพันจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อมีความสนิทสนมกันมากขึ้น และเปลี่ยนไปตามระดับของความสุข ความพอใจในแต่ละช่วงเวลา หากมีปัญหายุ่งยากในความสัมพันธ์ระหว่างกัน การรับพันธะผูกพันอาจลดระดับลงไป

องค์ประกอบด้านความใกล้ชิดเป็นแกนหลักที่สามารถพบได้ในความสัมพันธ์ทุกรูปแบบ มีความคงทนค่อนข้างสูง และมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ระยะยาว ส่วนความเสน่หามักพบในความสัมพันธ์เชิงคู่รักเท่านั้น เด่นชัดในความทรงจำ และมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ระยะสั้น มีผลต่อปฏิกริยาทางร่างกายและการรับรู้ความเจ็บปวด ขณะที่ความผูกมัดนั้น

มีความผันแปรในแต่ละช่วงอายุ เช่น มีความผูกมัดกับครอบครัวในวัยเด็ก ผูกมัดกับเพื่อนในช่วงวัยรุ่น และผูกมัดกับคนรักในวัยผู้ใหญ่ มีผลต่อการรับรู้ความเจ็บปวดและความสามารถในการควบคุมตนเอง

การจัดประเภทของความรัก จากองค์ประกอบของความรักทั้ง 3 สามารถจำแนกความรักออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ 8 ประเภท ดังนี้ (Robert Sternberg, 1986; ปรมศวร์ กุมารบุญ, 2021)

1) การไม่มีความรัก (Non - Love) เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่มียอดประกอบทั้งสามเลย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบง่าย ๆ ช่วงระยะเวลาหนึ่งไม่มีความรู้สึกหรือรักมาเกี่ยวข้อง

2) ความชอบ (Liking) เป็นรักที่ประกอบด้วยความใกล้ชิดเท่านั้น เกิดขึ้นกับคนที่เราสนิทสนมใกล้ชิดด้วย เช่น เพื่อน คนรู้จัก

3) รักแบบหลงใหล (Infatuated Love) เป็นรักที่ประกอบด้วยความเสน่หาอย่างเดียวเกิดขึ้นได้บ่อย ทำนองรักแรกพบ

4) ความสัมพันธ์ปราศจากความรัก (Empty Love) เป็นรักที่ประกอบด้วยความผูกมัดอย่างเดียว เช่น มีการแต่งงานที่ปราศจากความรู้สึกต่อกัน เพียงแค่อยู่ร่วมกัน (ซึ่งอาจพัฒนาองค์ประกอบอื่นภายหลัง)

5) รักแบบโรแมนติก (Romantic Love) เป็นรักที่ประกอบด้วย ความใกล้ชิด และความเสน่หา เกิดเมื่อบุคคลรู้จักกัน ใกล้ชิดกัน จึงเกิดความรู้สึกตื่นตัวทางร่างกาย ปรารถนาจะอยู่ใกล้ชิด ได้สัมผัสและถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างกันโดยยังไม่มีพันธะผูกมัด

6) รักแบบมิตรภาพ (Companionate Love) เป็นรักที่ประกอบด้วย ความใกล้ชิดและความผูกมัด มักเกิดในความสัมพันธ์ระยะยาว เช่น เพื่อน หรือ คู่แต่งงานที่ใช้ชีวิตร่วมกันมานาน

7) รักแบบไร้สติปัญญา (Fatuous) เป็นรักที่ประกอบด้วย ความเสน่หาและความผูกมัด โดยบุคคลพบรักและผูกมัดกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งรักแบบนี้มักจบลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน

8) รักสมบูรณ์แบบ (Consummate Love) เป็นรักที่มีทั้ง 3 องค์ประกอบ ทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิด และความผูกมัด รักแบบนี้เป็นรักที่บุคคลปรารถนาแต่ยากที่จะเกิดขึ้นและรักษาให้คงสภาพไว้ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบความสัมพันธ์และสถานการณ์ที่แวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างสองบุคคล

4. แนวคิดภาพตัวแทน

Hall (1997, อ้างถึงใน สิริวัฒนมาเทศ, 2555) ได้ให้มุมมองของความหมายหรือความเป็นจริงว่า ขึ้นอยู่กับการประกอบสร้างก็จริง การประกอบสร้างความเป็นจริงนั้นเป็นเรื่องของ “การเมืองของการสร้างความหมาย” และมองว่าใครเป็นผู้สร้างความหมายนั้นขึ้นมา ในการรับรู้ความหมายของมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมามากมายแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์นั้น จำเป็นต้องมีสิ่งที่เป็นตัวแทนเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้มนุษย์สามารถรับรู้และอ่านความหมายจากสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้เองการรับรู้และการอ่านความหมายของมนุษย์ก็ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่สัมผัสโลกความเป็นจริงโดยตรง แต่สามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่านสื่อ ซึ่งเป็นทศนะในเรื่อง “ภาพตัวแทน” ที่มองว่าความเป็นจริงเป็นอย่างไรไม่สำคัญเท่ากับความหมายของสิ่ง ๆ นั้นถูกรับรู้ความหมายว่าอย่างไร Hall ได้กล่าวถึง “ภาพตัวแทน” (Representation) ว่าเป็นการเชื่อมโยงความหมายและภาษาในวัฒนธรรม โดยที่ภาพตัวแทนจะใช้ภาษาในการอธิบายให้ความหมายแก่บางสิ่งบางอย่าง และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะใช้ในการอธิบายความหมายที่ได้ถูกผลิตขึ้นมา และแลกเปลี่ยนความหมายร่วมกันของสมาชิกในวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา (Language) สัญญะ (Signs) และภาพ (Images) กับสิ่งที่ยังถึง

นอกจากนี้ Hall (1997, อ้างถึงใน ศิริมิตร ประพันธ์ธูรกิจ, 2551) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับภาพตัวแทนในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความหมาย และภาษาไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1) Reflective Approach ซึ่งเชื่อว่า ความหมายถูกกำหนดอยู่กับทุกสรรพสิ่งในธรรมชาติ ทั้ง คน สัตว์ สิ่งของ ความคิด หรือเหตุการณ์ล้วนมีความหมายติดตัวอยู่ในตัวของมันเองโดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความหมายได้ ภาษาเป็นเพียงกระจกสะท้อนให้เห็นความจริงที่อยู่ในธรรมชาติ ดังนั้น แนวทางนี้จึงมองภาษาเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์ โดยทำหน้าที่สะท้อนความหมาย ความเป็นจริงของสิ่ง ๆ นั้นออกมาได้เหมือนต้นฉบับหรือความจริงที่ปรากฏอยู่ในโลก อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้ได้มีข้อบกพร่อง คือ ภาษาไม่สามารถทราบความหมายได้สนิทกับความเป็นจริงในธรรมชาติ เช่น การวาดภาพเหมือนดอกกุหลาบ ถึงอย่างไรรูปวาดก็เป็นเพียงภาพสองมิติที่ไม่สามารถสะท้อนถึงดอกกุหลาบจริง ๆ ออกมาได้ เพราะฉะนั้นภาษาจึงไม่ได้ทำหน้าที่สะท้อนความหมายที่แท้จริงของทุกสิ่ง แต่ภาษาเป็นเพียงรหัสที่ใช้

อ้างอิงสิ่งต่าง ๆ เท่านั้น

2) Intentional Approach มองว่าความหมายไม่ได้ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ แต่ความหมายขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้พูด หรือผู้เขียน ซึ่งอาจมีได้หลายความหมายขึ้นอยู่กับผู้พูด หรือผู้เขียนว่าต้องการจะสื่อความหมายใด ซึ่งแนวทางนี้มองว่าภาษาเป็นอำนาจของผู้ส่งสารทางเดียว ทั้งที่ภาษาต้องเป็นกระบวนการที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกัน เพราะภาษาเป็นข้อตกลงร่วมกันทางสังคมที่ใช้ในการสื่อความหมาย แม้คนแต่ละคนสร้างความหมายได้ตามเจตนาส่วนบุคคล แต่เมื่อถึงการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายทุกคนจำเป็นต้องดำเนินไปตามกฎรหัส และข้อตกลงทางภาษาที่ใช้ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคมเพื่อให้การสื่อสารกันได้เข้าใจ

3) Constructionist Approach โดยแนวทางนี้เชื่อว่า ความหมายไม่ได้เกิดขึ้นมาด้วยตัวของมันเองหรือถูกกำหนดโดยผู้พูดหรือผู้เขียน แต่เชื่อว่าความหมายถูกประกอบสร้างโดยการใชระบบภาพตัวแทนหรือระบบสัญลักษณ์เพื่อใช้อ้างอิงถึงโลกความเป็นจริงให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจกันได้ ดังนั้น สัญลักษณ์จะเป็นรหัสที่ใช้เป็นข้อตกลงทางความหมายร่วมกันของคนในสังคมหนึ่ง ๆ โดยมีได้สะท้อนความเป็นจริงแต่อย่างใด

5. แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม

Berger and Luckman (1967, อ้างถึงใน อภิรัตน์ รัตนานนท์, 2547) ได้ให้ความหมายของการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมว่า มนุษย์เราไม่สามารถรับรู้ ความเป็นจริง ของโลกภายนอกตัวเราได้โดยตรง แต่ต้องกระทำผ่าน “ตัวกลาง” คือ การสื่อสารและกระบวนการรับรู้ทางจิตของมนุษย์ ซึ่งถูกหล่อหลอมโดยกระบวนการทางสังคมมาก่อนเช่นเดียวกันกับ Schutz (1962, อ้างถึงใน ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์, 2551) ก็ได้กล่าวถึงการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมไว้ว่า ในชีวิตประจำวันไม่ได้มีความหมายจากโลกส่วนตัว แต่เป็นชุดความหมายที่เกิดจากภายนอก ที่เกิดจากแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Inter Subjective) ดังนั้น การให้ความหมายและความเข้าใจจึงเกิดจากการสื่อสารกับผู้อื่น ในขณะที่สาระสำคัญของความเป็นจริงทางสังคมก็จะฝังตรึงอยู่กับความคิดทางสังคมจากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวที่ได้ให้ความหมายของการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมนั้น จะเห็นได้ว่าความเป็นจริงต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่รอบตัวของมนุษย์ไม่ได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ แต่ถูกประกอบสร้างให้ก่อรูปขึ้นมา โดยที่ความเป็นจริงที่มีอยู่นั้น

เป็นอย่างไรมิสำคัญ แต่สำคัญที่สื่อหรือตัวกลางว่าจะประกอบสร้างความเป็นจริงขึ้นมาอย่างไร โดยนักวิชาการกลุ่มนี้ ยังได้มีจุดยืนที่สอดคล้องกับทัศนะของทฤษฎีสำนักปรากฏการณ์วิทยาที่ว่า การศึกษาทำความเข้าใจสังคมนั้น ไม่ควรแยกคนออกไปจากสิ่งที่ศึกษา เพราะคำว่า “ปรากฏการณ์” (Phenomenon) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนเราไปมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุกับเหตุการณ์ต่าง ๆ

ทั้งนี้ สำนักปรากฏการณ์วิทยาเห็นว่า ความเป็นจริง (Reality) ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่จะเกิดขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์วัตถุต่าง ๆ และสร้างให้เกิดความเป็นจริงขึ้นมา โดยผ่านการรับรู้ (Perception) การตีความ (Interpretation) หรือการสร้างความหมาย (Making Sense) ทั้งนี้ ความเป็นจริงจะแปรเปลี่ยนไปเมื่อเปลี่ยนตัวปัจเจกบุคคลที่เข้าไปสัมผัสกับเหตุการณ์หรือวัตถุ และจากทัศนะของ Berger และ Luckman ยังได้เสนอแนวคิดในเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) ไว้ว่าเนื่องจาก “มนุษย์เราได้สร้างโลกขึ้นมาด้วยการทำงานของสัญญาณต่าง ๆ และหลังจากนั้นเราก็เข้าไปอาศัยอยู่ในโลกแห่งสัญญาณที่เราสร้างขึ้นโดยถือเสมือนว่าเป็นโลกแห่งความเป็นจริงของเรา” มนุษย์จึงมี 2 โลกแวดล้อมอยู่ โลกส่วนหนึ่งเป็นโลกแห่งความจริงแท้ ๆ หรือโลกทางกายภาพ (Physical World) เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นต้น ส่วนอีกโลกเป็นโลกแห่งความหมายที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา ซึ่ง Berger และ Luckman เสนอว่า เนื่องจากโลกแห่งความจริงแท้ ๆ นั้นเป็นโลกที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect) ดังนั้นมนุษย์จึงสร้างโลกอีกโลกหนึ่งซึ่งมีลักษณะตรงข้าม คือ “โลกทางสังคม หรือโลกแห่งความหมาย” (World of Meaning) ขึ้นมานั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2551)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยเลือกศึกษาวิเคราะห์ละครซีรียาวไทยที่มีเนื้อหาความรักระหว่างชายรักชายเป็นสาระสำคัญของโครงเรื่องหรือตัวละคร ที่มีออกอากาศทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัลและทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2562 จากจำนวนซีรียาวที่ผลิตและออกอากาศแล้ว และกำลังออกอากาศ จำนวน 54 เรื่อง โดยการใช้ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่

1) เรื่อง Dark Blue Kiss 2) เรื่อง ทฤษฎีจีบเธอ 3) เรื่อง เขามาแข่งแข่งข้าง ๆ หลุมผมครับ 4) เรื่อง Together with Me the Next Chapter 5) เรื่อง บังเอิญรัก 6) เรื่อง Our Sky อยากเห็นท้องฟ้าเป็นอย่างวันนั้น 7) เรื่อง เพราะเราคู่กัน 8) เรื่อง Until We Meet Again the Series ซึ่งได้รับความนิยมและเป็นกระแสในสื่อสังคมออนไลน์ในขณะนั้น

การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร

ผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้รับสารด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กลุ่มผู้รับสารที่มีความหลากหลายทางเพศ (Diversity) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 - 45 ปี ได้แก่ หญิงรักหญิง จำนวน 1 คน หญิงรักชาย จำนวน 2 คน สาววาย จำนวน 4 คน ชายรักชาย จำนวน 4 คน ชายรักหญิง จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้รับสารที่มีเพศทางสังคมแตกต่างกันและอาจมีมุมมองต่อความรักระหว่างชายรักชายที่ต่างกันออกไปเพื่อให้ได้ความคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น และนักวิชาการด้านการสื่อสาร จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการนำเสนอภาพตัวแทนของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย โดยทั้งหมดมีประสบการณ์ในการรับชมซีรีส์วายไทยมาน้อยกว่า 3 เรื่อง

แนวคำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและการวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวทาง ได้แก่ 1) ลักษณะภูมิหลังทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางสังคม 2) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านจิตใจ อารมณ์ของผู้รับสารในกลุ่มเพศที่หลากหลาย เช่น ลักษณะนิสัย ปฏิกริยาการแสดงออก 3) การรับรู้ และตีความหมายของผู้รับสารในกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ทั้งในด้านทางกายภาพ การใช้ชีวิตในสังคม เช่น สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ภายในครอบครัว ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมด้านความรัก การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 4) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านการเลือกของกลุ่มผู้รับสารที่มีความหลากหลายทางเพศ 5) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของตัวละครชายรักชายที่มีความรัก เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจสังคม 6) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านการพัฒนาการของตัวละครชายรักชาย

ที่มีความรัก ได้แก่ พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ของตัวละคร ลักษณะนิสัย ปฏิบัติการ แสดงออก พัฒนาการทางกายภาพ สังคม สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ความปรารถนา สูงสุด 7) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ชายรักชายที่มีความรักกับตัวละครอื่น ปัจจัยที่ผลักดันให้มีความรักเกิดขึ้น ผลลัพธ์ หรือผลตอบกลับของความรักที่เกิดขึ้น 8) การรับรู้ และตีความหมายทางด้าน ภาพความขัดแย้งระหว่างบรรทัดฐานทางสังคมกับพฤติกรรมความรักของตัวละคร ชายรักชาย 9) การรับรู้ และตีความหมายทางด้านทางเลือกของตัวละครชายรักชาย ที่มีความรัก

ผลการวิจัย

1. การประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวแทนเกี่ยวกับโครงเรื่อง เกี่ยวกับชีวิตของตัวละครชายรักชายที่มีความรัก

1) นำเสนอภาพตัวแทนความรักแบบชายรักชายทั้งสิ้น โดยไม่ปรากฏ ความรักของกลุ่มหญิงรักหญิง ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผล 2 ประการที่สำคัญคือ (1) กลุ่มตลาดผู้ชม ซึ่งเป็นผู้ชมเพศหญิง (2) การกดทับของสังคมไทย ซึ่งคงยังไม่ ยอมรับรูปแบบความรักแบบหญิง

“อาจจะเป็นเรื่องของกลุ่มคนดู เริ่มตั้งแต่นิยายวายจนมาถึง ซีรีย่ายคือผู้หญิงที่กรีดแฟนคลับ กรีดความเป็นชายชาย... รวมถึงเป็นเรื่องของ ปัจจัยทางการตลาดที่ต้องการจะขายเงิน” (นักวิชาการ 1)

“คนทั่วไปอาจจะไปชื่นชอบซีรีย่ายรักชายมากกว่าเพราะสังคม ยังกดทับความเป็นหญิงรักหญิงมากกว่าชายรักชาย” (นักวิชาการ 2)

2) ซีรีย่ายไทยส่วนใหญ่ก็มีมุมมองในการนำเสนอเนื้อหาแบบคนนอก (Etic) เนื่องจากบทประพันธ์ดั้งเดิมส่วนใหญ่นั้นมักถูกแต่งขึ้นโดยนักเขียนที่เป็น เพศหญิง ทำให้มุมมองความรักที่ปรากฏในซีรีย่ายส่วนใหญ่ยังคงเป็นการประกอบสร้าง ภาพตัวแทนความรักที่ไม่แตกต่างจากชายรักหญิง

“ซีรีย่ายแล้วส่วนใหญ่คือผู้หญิงเขียน ซึ่งจะตอบแฟนตาซี ของผู้หญิงแม้กระทั่งฉากเลิฟซีนบางอย่างคือผู้หญิงเขียนโดยเข้าใจใจตนเองว่ามันจะ เข้าพระเข้านางแบบนั้นได้” (นักวิชาการ 2)

“ถ้าเป็นนิยายของฝั่งของคนที่เป็นเกย์หรือ LGBT จริง ๆ มันจะไม่ใช่นิยายแบบพาฝัน มันจะพูดถึงความรักที่ค่อนข้างเรียด (จริง)” (นักวิชาการ 1)

3) การนำเสนออัตลักษณ์ของพระเอกและนายเอกที่มีความชัดเจน ทำให้ผู้ชมรับรู้ได้ว่าฝ่ายใดเป็น “เมะ” และฝ่ายใดเป็น “เคะ” ซึ่งมักมีความแตกต่างจากโลกทางกายภาพที่ไม่อาจตัดสินได้ว่าในทางสังคมใครคือพระเอก และใครคือนายเอก หรือใครมีบทบาททางเพศเป็นรับหรือเป็นรุก รวมทั้งอาจมีบทบาททั้งสองแบบสลับกัน ทำให้อัตลักษณ์ของชายรักชายในโลกทางกายภาพมีความเลื่อนไหลไม่หยุดนิ่งและแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา และยังไม่ปรากฏรูปแบบความรักของกะเทยผ่านซีรีส์วายไทย

“เราจะบอกได้ชัดเจนว่านี่พระเอกนะ นี่นายเอกนะ แต่ในโลกความเป็นจริงมันไม่ใช่อย่างนั้น” (หญิงรักชาย: สาววาย 1)

“นักแสดงส่วนมากไม่ใช่ชายรักชายแต่ว่าคุณจะต้องมาแสดงเป็นชายรักชาย เพื่อที่จะเสิร์ฟจินเสิร์ฟเซอร์วิสให้กับคนดู”(นักวิชาการ 1)

ภาพที่ 1 จากซีรีส์เรื่อง Together With Me The Next Chapter

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวละครวายคู่รองแสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของฝ่ายใดเป็นพระเอกและฝ่ายใดเป็นนายเอก ซึ่งสังเกตได้จากแววตาและการแสดงออก ซึ่งฝ่ายนายเอกอยู่ในอ้อมกอดพระเอกเหมือนฝ่ายหญิงอยู่ในอ้อมกอดชาย

4) การนำเสนอซีรียาวไทยนั้น ยังไม่สามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนทางสังคมในประเด็นความหลากหลายทางเพศให้กับสังคมไทยได้และคงเป็นเพียงความบันเทิงให้กับผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย

“มันทำให้การยอมรับมากขึ้นหรือเปล่า อาจจะมีแต่ว่าคงไม่ถึงการขับเคลื่อนเป็น Social Movement ที่จะขับเคลื่อนไปถึงเรื่องของสิทธิเสรีภาพมากเท่าที่ควร” (นักวิชาการ 3)

5) ความสัมพันธ์ของชายรักชายในซีรียาวไทยสองรูปแบบ คือ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างชายรักชายด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างชายรักชายกับเพศที่หลากหลาย และ (2) ความสัมพันธ์ทางเพศของชายรักชาย คือ การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายรักชาย ซึ่งส่วนใหญ่มีการนำเสนอถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยการสวมยางอนามัย

2. การประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวแทนเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของตัวละคร

1) ตัวละครชายรักชายเป็นวัยรุ่นตอนกลางค่อนข้างโตไปยังตอนปลาย (1) ความรักของคนในวัยรุ่นนั้นมักเป็นความรักที่สดใส (2) เป็นความรักที่บริสุทธิ์ ซึ่งความรักของวัยรุ่นจึงมักเป็นความรักแบบโรแมนติก (Romantic Love)

2) เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เกือบทั้งหมด เนื่องด้วยเป็นช่วงวัยที่กำลังเริ่มต้นความสัมพันธ์แบบคู่สาวหรือความสัมพันธ์แบบคนรัก และมักเป็นเรื่องราวของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ มีบางอาชีพที่ไม่ถูกนำเสนอในมุมมองความรักแบบชายรักชายในซีรียาวไทย เช่น ทหาร ตำรวจ เป็นต้น เป็นผลมาจากบรรทัดฐานทางสังคมที่ยังยึดติดยึดโยงกับวิธีคิดแบบชายเป็นใหญ่

“ในละครจะสร้างให้ตัวละครอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่เพราะช่วงนี้เป็นช่วงวัยที่โหยหาเรื่องความรักและประสบการณ์ในชีวิตยังมีไม่มากเท่าไร” (หญิงรักชาย: สาววาย 2)

“ยกเว้นอาชีพที่จะไปเตะเกี่ยวกับเรื่องของข้าราชการหรืออำนาจบางอย่างของรัฐอาจจะยังมีปัญหาอยู่” (นักวิชาการ 2)

“คิดว่ามีบรรทัดฐานบางอย่างที่เข้ามาควบคุม อย่างคนทีผลิตเอง ก็ต้องให้ความสำคัญว่าผลิตออกมาแล้วจะไม่โดนแบนหรือว่าการเซนเซอร์” (นักวิชาการ 1)

3) มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง คือ เป็นผู้ที่เรียนอยู่ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ซึ่งสะท้อนว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในระดับชนชั้นกลางของสังคมไทย ซึ่งสะท้อนมาจากระดับการศึกษาและสาขาวิชาที่กำลังเรียนอยู่หรือจบมาแล้ว

3. การประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวตนเกี่ยวกับพัฒนาการของตัวละครชายรักชายที่มีความรัก

1) ลักษณะอารมณ์และนิสัยของตัวละคร ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (1) สวมอารมณ์และนิสัยแบบเพศชายทั่วไป (2) สวมอารมณ์และนิสัยเบี่ยงเบนจากเพศชายทั่วไป

2) มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบผู้ชายทั่วไปใน 2 ลักษณะ คือ (1) ลักษณะวิถีของเกย์ทั่วไป คือ เป็นผู้ชายปกติทั่วไปในพื้นที่ของสาธารณะ (2) ลักษณะของเกย์ที่รักสุขภาพและรักการออกกำลังกาย มีกล้ามเนื้อ แต่งกายโซ่รัดส่วน คนทั่วไปอาจสังเกตได้ว่าเป็นชายรักชาย

3) ตัวละครพระเอกหรือนายเอกมักเคยมีประสบการณ์ความรักกับเพศตรงข้ามหรือเพศหญิงมาก่อนส่วนตัวละครที่เป็นนายเอกนั้น ผู้ผลิตมักเลือกนักแสดงชายที่มีใบหน้าที่สวยงามเช่นเดียวกับผู้หญิงและมีรูปร่างที่มีความบอบบางมากกว่าตัวละครพระเอก

“เพศมันลื่นไหลได้มากขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับว่าจะไม่สร้างอะไรที่ให้ผลกระทบกับสังคม” (หญิงรักชาย: สาววาย 1)

4) การนำเสนอของซีรีส์และทำให้คนในสังคมส่วนหนึ่งเริ่มยอมรับการมีอยู่และการมีตัวตนของชายรักชายในสังคมไทยมากขึ้น ส่งผลให้ชายรักชายส่วนหนึ่งกล้าที่จะ “กระโดดออกมาจากตู้เสื้อผ้า” (Coming Out of the Closet) โดยเฉพาะการยอมรับจากบุคคลในครอบครัวที่เป็นชายรักชาย ซึ่งมีทั้งการยอมรับอยู่แล้วแต่แรกเลยและการยอมรับภายหลัง

“เพราะว่าคนเริ่มยอมรับ ยอมรับในที่นี้หมายถึงว่าในสังคมมีเพศอื่นนะ ไม่ใช่แค่เพศชายและเพศหญิง” (ชายรักชาย 2)

4. การประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวแทนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครชายรักชายที่มีความรักกับตัวละครอื่น

1) ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ (1) ทศนคติของปัจเจกบุคคลที่ยอมรับตนเองว่าเป็นชายรักชาย (2) แรงขับภายในจากความต้องการทางเพศ ที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งที่เกิดจากความใคร่ (Passion) จนนำไปสู่การตอบสนองความต้องการทางเพศในที่สุด

2) ปัจจัยภายนอกบุคคล ได้แก่ (1) บริบททางสังคมและสภาพแวดล้อม ซึ่งสังคมรอบข้างต้องเข้ามามีบทบาทในการเสนอข้อคิดเห็น แนวทาง ทศนคติที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนสนิท ครอบครัว และสังคม หรือในซีรีส์วายไทยมักจะมีตัวละครเพศหญิงที่เข้ามากระตุ้นให้ตัวละครชายรักชายรู้สึกยอมรับในตนเองว่า “ตัวขงวาย” (2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี “สื่อสังคมออนไลน์” มีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงสานความสัมพันธ์ระหว่างชายรักชาย

“จะเรียกว่าตัวขงวาย คือเหมือนประมาณว่าเป็นตัวที่แบบว่าในโลกของชายรักชายเป็นเรื่องปกติแล้วจะคอยขงตลอดจะมีตัวหนึ่งารู้สึกว่าชายรักชายเป็นเรื่องปกติ” (หญิงรักชาย: สาววาย 2)

3) ได้รับอิทธิพลจากความรักของชายและหญิงตามบรรทัดฐานทางสังคมและอุดมการณ์กระแสหลัก ความรักของชายรักชายในซีรีส์วายไทยจึงเป็นการอวดตาของความรักของชายรักหญิงในร่างใหม่ในผู้ที่มีเพศชายทั้งสองคน

“ความรักชายชายในวายบริบทรอบข้างทุกคนเห็นดีเห็นงาม เชียร์ตามไปหมดเลยไม่ต่างจากชายหญิง” (นักวิชาการ 3)

5. ความขัดแย้งระหว่างบรรทัดฐานทางสังคมกับพฤติกรรมชายรักชายของตัวละครที่มีความรัก

1) อุดมการณ์หลัก ซึ่งในปัจจุบันโลกทางกายภาพและในโลกของสื่อหรือซีรีส์วายจะไม่ปรากฏภาพการนำเสนอการต่อต้านความรักของชายรักชายมากนักในสังคมไทย แต่กลุ่มชายรักหญิงส่วนใหญ่ก็ยังมีการปฏิเสธความรักแบบชายรักชายอยู่ในที่

2) อุดมการณ์ทางเลือก การยอมรับการเกิดขึ้นและมีอยู่ของความรักของชายรักชายบ้างในบางส่วน แต่ก็ยังเห็นว่าความรักของชายรักชายยังเป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังไม่สามารถให้การยอมรับ โดยมีการประกอบสร้างให้ตัวละคร

มีพฤติกรรมส่วนหนึ่งในการแสดงตามเพศของตนเองโดยไม่มีการเบี่ยงเบนไปมาก

3) ไม่ปรากฏลักษณะของอุดมการณ์ที่ปฏิเสธวิถีคิดของอุดมการณ์หลัก แต่เป็นเพียงการสร้างอุดมการณ์ชุดใหม่ด้วยยอมรับอุดมการณ์ทางเลือกว่ามีความเท่าเทียมและไม่แตกต่างไปจากอุดมการณ์หลัก โดยทำให้สังคมได้เห็นว่าบุคคลที่เบี่ยงเบนทางเพศก็คือคนปกติที่สามารถใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และนำไปสู่การเป็น “อุดมการณ์ที่เท่าเทียม”

6. ทางเลือกของตัวละครชายรักชายที่มีความรักและมีเป้าหมายเพื่อความรัก

1) ทางเลือกในทัศนคติทางเพศระดับปัจเจกบุคคล ด้วยการอยู่อาศัยร่วมห้องเดียวกันมีการแสดงถึงกิจวัตรประจำวันเฉกเช่นเดียวกับคู่รักชายหญิง ซึ่งไม่ได้ผูกติดอยู่กับบรรทัดฐานเดิมที่เคยเป็นมา

2) ทางเลือกในทัศนคติทางเพศระดับสังคม การเปิดเผยตัวตนของคู่รักชายรักชายจึงมุ่งให้ความหมายในเรื่องเพศที่แตกต่างโดยผ่านกลไกการยอมรับของสังคม

3) จุดเริ่มของความสัมพันธ์ของชายรักชายในซีรีส์วายมักเริ่มจากความสัมพันธ์ด้วยโลกทางกายภาพในซีรีส์ แต่จุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ของชายรักชายในโลกทางกายภาพมักเริ่มต้นจากโลกเสมือนจริงผ่านสื่อสังคมออนไลน์

4) การพิสูจน์ความสัมพันธ์ที่มีต่อคนรักและการพิสูจน์ความสัมพันธ์ที่มีต่อสังคม (1) พิสูจน์ความสัมพันธ์ที่มีต่อคนรักโดยยอมรับว่าตนเองเป็นชายรักชายและไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็นชายรักชาย ด้วยความรู้สึกภายในจิตใจอย่างแท้จริง (2) การพิสูจน์ความสัมพันธ์ของชายรักชายที่มีต่อสังคม ซึ่งแท้จริงแล้วชายรักชายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความรักด้วยความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงาน เพื่อให้สังคมและคนรอบข้างยอมรับในความสามารถเพียงแค่มองคนมีความรักต่อกันก็เพียงพอแล้ว

5) การสร้างความมั่นคงในความสัมพันธ์ เมื่อเกิดปัญหาการใช้ชีวิตคู่เกิดขึ้นชายรักชายมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองเนื่องจากในบางครั้งไม่ได้เป็นคู่รักที่เปิดเผยในโลกทางกายภาพ แต่ส่วนใหญ่ในซีรีส์วายไทยนั้นมักจะได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อนและครอบครัว การวางตัวในสังคมรวมถึงการปิดบังตัวตนในความเป็นชายรักชายในบางพื้นที่และเลือก

เปิดเผยตัวตนในความเป็นชายรักชายในบางพื้นที่เป็นหนทางหนึ่งในการรักษาความมั่นคงในความสัมพันธ์ของชายรักชาย

7. การประกอบสร้างความเป็นจริงภาพตัวแทนความรักของชายรักชายในซีรีส์วายที่เกิดขึ้นจากคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของความรัก

1) รักแบบโรแมนติก (Romantic Love) เป็นรักที่ประกอบด้วย ความใกล้ชิดและความเสน่หาของตัวละครชายรักชาย ซึ่งส่วนใหญ่ในซีรีส์วายไทย มักจะมีฉากเลิฟซีนหรือฉากเซอรวิสให้กับผู้ชม การนำเสนอความรักแบบโรแมนติก ยังคงเป็นหัวใจสำคัญหรือแก่นของเรื่องที่ปรากฏในซีรีส์วายเพื่อต่อรองอุดมการณ์แบบชายรักหญิง ท่ามกลางการแสดงออกถึงการยึดมั่นในอุดมการณ์กระแสหลักของนักแสดงชายในซีรีส์วายไทย

2) รักสมบูรณ์แบบ (Consummate Love) เป็นรักที่มีทั้ง 3 องค์ประกอบ ทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิดและความผูกมัด ด้วยการแสดงสัญญาใจที่มีต่อกันและกันและจะรักกันตลอดไป มีการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน หรือในบางเรื่องมีการข้ามภพข้ามชาติ และกลับมาเป็นคู่รักกันอีกครั้งหนึ่ง เป็นการสร้างพันธะสัญญาร่วมกันในรูปแบบของสัญญาใจระหว่างคนสองคน โดยยังไม่มีการนำเสนอเกี่ยวกับเงื่อนไขทางสังคม ด้วยการแต่งานและในทางกฎหมายด้วยการจดทะเบียนคู่อชีวิตเช่นเดียวกับความรักของชายและหญิง

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนออัตลักษณ์ของพระเอกและนายเอกที่มีความชัดเจน ทำให้ผู้ชมรับรู้ว่าฝ่ายใดเป็น “เเมะ” และฝ่ายใดเป็น “เคะ” ซึ่งมักมีความแตกต่างจากโลกทางกายภาพที่ไม่อาจตัดสินได้ว่าในทางสังคมใครคือพระเอก และใครคือนายเอก หรือใครมีบทบาททางเพศเป็นรับหรือเป็นรุก รวมทั้งอาจมีบทบาททั้งสองแบบสลับกัน ทำให้อัตลักษณ์ของชายรักชายในโลกทางกายภาพมีความเลื่อนไหลไม่หยุดนิ่ง และแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา และยังไม่ปรากฏรูปแบบความรักของเกย์ไทยผ่านซีรีส์วายไทยโดยเป็นการนำเสนอถึง (1) เพศภาวะหรือเพศสภาพ (Gender) หมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่ถูกกำหนดและประกอบสร้างขึ้นจากขนบธรรมเนียมประเพณี โครงสร้างอำนาจและกลไกทางสังคมซึ่งส่งผลต่อการนิยามตนเองหรือ

อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) และการแสดงบทบาททางเพศ หรือตัวตนทางเพศของบุคคลในสังคม (2) เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศในทางกามารมณ์ และในด้านความรักความรู้สึก ซึ่งหมายรวมถึงรสนิยมทางเพศ ความรู้สึกดึงดูดความปรารถนาทางเพศ ความรู้สึกรักใคร่ชอบพอ หรือพฤติกรรมในความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล อย่างไรก็ตามในสังคมที่มีการควบคุมบทบาททางเพศสภาพและบรรทัดฐานความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender Norm) สูง บุคคลอาจจะไม่สามารถแสดงออกความเป็นเพศของตนเองได้อย่างเต็มที่ และจำเป็นต้องแสดงออกบทบาททางเพศตามที่สังคมกำหนด เช่น เกิดเป็นผู้หญิงต้องเรียบร้อย ต้องใส่กระโปรงเป็นผู้ชายต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ ไม่ร้องไห้ เป็นต้น การควบคุมบทบาททางเพศสภาพเหล่านี้ส่งผลทำให้คนกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกผิดแผกไปจากบรรทัดฐานทางสังคม ถูกตีตราทำให้เป็นกลุ่มชายขอบ (Marginalized Group) (ชีรา ทองกระจาย, 2561) นอกจากนี้ นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2558) ได้เสนอแนวความคิดเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ” ไว้ว่าเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมอัตลักษณ์และการปฏิบัติทางเพศของมนุษย์ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีการถกเถียงกันมายาวนานในประวัติศาสตร์เท่าที่ผ่านมามีความคิดเรื่อง ความหลากหลายทางเพศเป็นความคิดที่ต้องการเปิดพื้นที่ให้กับการแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ของสังคมประกอบกับงานวิจัยของ เจษฎา ชัดเขียว และอรทัย เพียยุระ (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ เพศวิถีในวรรณกรรมเกย์ออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเพศวิถีพบว่าวรรณกรรมเกย์ออนไลน์ทุกเรื่องที่น่าสนใจมาศึกษาตัวละครมีเพศวิถีแบบชายรักชายมีหลายบทบาททางเพศแบ่งเป็นคนที่มีบทบาททางเพศเป็นฝ่ายกระทำ (เกย์คิง) คนที่มีบทบาททางเพศเป็น ฝ่ายถูกกระทำ (เกย์ควีน) คนที่สามารถมีความสัมพันธ์ได้กับทั้งชายและหญิงหรือไบ (Bisexual)

โดยการประกอบสร้างภาพตัวแทนชายรักชายในซีรีส์วายไทยยังคงได้รับอิทธิพลจากความรักของชายและหญิงตามบรรทัดฐานทางสังคมและอุดมการณ์กระแสหลักความรักของชายรักชายในซีรีส์วายไทย จึงเป็นการอวดารของความรักของชายรักหญิงในร่างใหม่ในผู้ที่มีเพศชายทั้งสองคน ที่ยังคงแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่เช่นเดียวกับงานวิจัยที่ ศิวรัฐ หาญพานิช (2560) ได้กล่าวถึงแนวคิดความเป็นชายที่มีอำนาจนำในการใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาในสื่อซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพลังในการถักทอแบบแผนของความเป็นชายที่มีอำนาจนำ

โดยเฉพาะในงานโฆษณาซึ่งมีอิทธิพลอย่างสูงในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของ
ผู้คนโดยเฉพาะเพื่อหาธรรมชาติและผลกระทบของภาพเหมารวมของผู้ชายและ
ผู้หญิงที่ถูกนำเสนอในสื่อ รวมทั้งกลวิธีการนำเสนอความเป็นชายที่มีอำนาจน่าในสื่อ
โดยการนำเสนอผ่านวาทกรรมที่ขัดแย้งหรือตรงข้ามเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างเช่น
การนำเสนอภาพของความเป็นชายที่มีการผสมลักษณะของความเป็นหญิง
การแสดงสัญลักษณ์ในเชิงลบของความเป็นชาย สุดท้ายเมื่อปรากฏภาพของความเป็น
ชายรูปแบบในเชิงลบมาก ๆ ความเป็นชายที่มีอำนาจน่าก็สามารถครอบครอง
พื้นที่ของการครอบงำทางอุดมคติได้ กล่าวได้ว่าแม้ภาพที่ปรากฏของความเป็นชาย
จะแปรเปลี่ยนไปตามแต่ละช่วงเวลา ทว่าแนวคิดของการขึ้นาบางประการยังคงดำรงอยู่
และอำนาจน่าเหล่านั้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานเพราะการรับรู้ถึงอำนาจน่า
เกิดขึ้นได้ตั้งแต่วัยเด็กสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตพล สุธีภัทรกุล (2563) พบว่า
การนำความสัมพันธ์ชายหญิงมาครอบทับไว้ ด้วยการกำหนดบทบาททางเพศ
ส่งผลให้ตัวละครถูกแบ่งออกเป็นพระเอกที่ทำหน้าที่เป็นผู้กระทำ และนายเอกเป็น
ผู้ถูกกระทำ ซึ่งทำหน้าที่เป็น “นางเอก” แต่เป็นผู้ชายที่มีความเป็นหญิงสูงกว่า
พระเอก เช่น รูปร่างหน้าตาที่ตัวเล็กกว่า ผิวขาวกว่า หรือนิสัยที่มีความเป็นหญิง
สูงกว่าพระเอก ตลอดจนมีการสร้างโลกอุดมคติของการยอมรับกลุ่มชายรักชาย ทำให้
ทุกคนสามารถยอมรับการเป็นชายรักชายได้แทบทันที ซึ่งผิดจากโลกทางกายภาพ

นอกจากนี้ การนำเสนอของซีรีส์และทำให้คนในสังคมส่วนหนึ่ง
เริ่มยอมรับการมีอยู่และการมีตัวตนของชายรักชายในสังคมไทยมากขึ้น ส่งผลให้
ชายรักชายส่วนหนึ่งกล้าที่จะ “ก้าวออกมาจากตู้เสื้อผ้า” (Coming Out of the
Closet) โดยเฉพาะการยอมรับจากบุคคลในครอบครัวที่เป็นชายรักชาย ซึ่งมีทั้งการ
ยอมรับอยู่แล้วแต่แรกเลยและการยอมรับภายหลังตามที่ วิลาสินี พิพิธกุล และ กิตติ
กันภัย (2546 อ้างถึงใน กฤตพล สุธีภัทรกุล, 2563) ได้ให้ความหมายของเพศสภาพ
(Gender) ไว้ว่า เป็นเรื่องของความเป็นผู้หญิงและผู้ชายที่ไม่ได้ถูกกำหนดโดยระบบ
ทางสรีระหรือชีววิทยา แต่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางวัฒนธรรม สังคม และอื่น ๆ
ทำให้สังคมเกิดความคาดหวังต่อความเป็นหญิงและชายในแง่มุมต่าง ๆ ปัจจัยทาง
วัฒนธรรมและสังคมยังมีส่วนกำหนดความเชื่อ (Belief) ทศนคติ (Attitude) มายา
คติ (Myth) รวมทั้งประเพณีต่าง ๆ ที่ถูกทำให้กลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม
(Social Norms) ในเรื่องของความเป็นหญิงและชายเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ
นุชนนตรี กาฬสมุทร์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) พบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์

ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้สาเหตุ เกิดจากตนเอง ตามเพศสภาพตามธรรมชาติตั้งแต่กำเนิด เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติติดตัวมา ตั้งแต่เกิดจากการถูกเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัว และการเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิก ในสังคม 2) การยอมรับตนเอง (Self - Acceptance) ว่ามีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชาย รักเพศเดียวกัน แล้วจึงเปิดเผยตนเอง โดยจะเริ่มเปิดเผยกับเพื่อนสนิทหรือคนที่ไว้ใจ และเริ่มเข้ากลุ่มสังสรรค์กับชายรักชาย 3) การแสดงออกต่อสังคม ความรู้สึก ส่วนตัว และการแสดงออกทางสังคมโดยยึดจากความชอบที่ชัดเจน เพื่อให้สังคมรับรู้และ เกิดการยอมรับในตัวตนของการเป็นชายรักชายหรือคนที่มีความรักเพศเดียวกัน

ในด้านอุดมการณ์นั้นพบว่า ซีรียวายไทยมีการประกอบสร้างภาพตัวแทน อุดมการณ์ในลักษณะ อุดมการณ์ทางเลือก ที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์กระแสหลัก คือ การเสนอทางเลือกใหม่โดยไม่ต่อต้านหนทางแบบเดิม ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการ ต่อรองเพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียม ซึ่งอุดมการณ์ทางเลือก เป็นการยอมรับการเกิดขึ้น และมีอยู่ของความรักของชายรักชายบ้างในบางส่วน แต่ก็ยังเห็นว่าความรักของ ชายรักชายยังเป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังไม่สามารถให้การยอมรับ โดยมี การประกอบสร้างให้ตัวละครมีพฤติกรรมส่วนหนึ่งในการแสดงตามเพศของตนเอง โดยไม่มีการเบี่ยงเบนไปมากโดยที่ไม่ปรากฏลักษณะของอุดมการณ์ที่ปฏิเสธวิธีคิด ของอุดมการณ์หลัก แต่เป็นเพียงการสร้างอุดมการณ์ชุดใหม่ด้วยยอมรับอุดมการณ์ ทางเลือกกว่ามีความเท่าเทียมและไม่แตกต่างไปจากอุดมการณ์หลัก โดยทำให้สังคม ได้เห็นว่าบุคคลที่เบี่ยงเบนทางเพศก็คือคนปกติที่สามารถใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้อย่างมีความสุข และนำไปสู่การเป็น “อุดมการณ์ที่เท่าเทียม” เช่นเดียวกับ นุชนาถรณ์ สมญาติ (2561) พบว่า ซีรียวายในปัจจุบันเลือกนำเสนอตัวละครหลัก เป็นชายรักชายเพื่อแสดงให้เห็นว่าความรักของชายรักชายนั้นมิใช่ความผิดปกติ ของจิตใจ ต่างจากสมัยก่อนที่กลุ่มคนชายรักชายจะเป็นเพียงตัวละครประกอบ มีภาพแทนในเชิงลบแต่ซีรียวายปัจจุบันได้มีการนำเสนอ ความรักของชายรักชาย ในเชิงบวกมากขึ้น

ทั้งนี้ ในซีรียวายไทยมีการประกอบสร้างภาพตัวแทนความรักชายรักชาย ด้วยการนำเสนอความรักแบบโรแมนติก (Romantic Love) เป็นรักที่ประกอบด้วย ความใกล้ชิดและความเสน่หาของตัวละครชายรักชายซึ่งส่วนใหญ่ในซีรียวายไทย มักจะมีฉากเลิฟซีนหรือฉากเซอรวิสให้กับผู้ชม การนำเสนอความรักแบบโรแมนติก ยังคงเป็นหัวใจสำคัญหรือแก่นของเรื่องที่ปรากฏในซีรียวายเพื่อต่อรองอุดมการณ์

แบบชายรักหญิง ท่ามกลางการแสดงออกถึงการยึดมั่นในอุดมการณ์กระแสหลักของนักแสดงชายในซีรีส์วายไทยนอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำเสนอภาพตัวแทนความรักสมบูรณ์แบบ (Consummate Love) เป็นรักที่มีทั้งสามองค์ประกอบ ทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิดและความผูกมัด ด้วยการแสดงสัญญาณใจที่มีต่อกันและกัน และจะรักกันตลอดไป มีการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน หรือในบางเรื่องมีการข้ามภพข้ามชาติและกลับมาเป็นคู่รักกันอีกครั้งหนึ่ง เป็นการสร้างพันธะสัญญาร่วมกันในรูปแบบของสัญญาใจระหว่างคนสองคน โดยยังไม่มีการนำเสนอเกี่ยวกับเงื่อนไขทางสังคมด้วยการแต่งงานและในทางกฎหมายด้วยการจดทะเบียนคู่ชีวิตเช่นเดียวกับการรักของชายและหญิง โดย Robert Sternberg (1986) เห็นว่ากรณีความรักสมบูรณ์แบบนั้นตามทฤษฎี Triangle of Love เสนอว่าการที่จะมีความรักที่สมบูรณ์แบบ (Consummate Love) ต้องประกอบไปด้วยความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ความผูกพัน (Commitment) และเสน่หาอารมณ์รัก (Passion) ซึ่งมีหลายกรณีที่ต้องแยกทางกันเป็นการเสี่ยงมากที่จะคาดหวังว่าคู่สัมพันธ์จะอยู่ร่วมกันอย่างมีอารมณ์โรแมนติกตลอดไป คนที่เริ่มมีความรักแบบหลงใหลอาจไม่นึกถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ยืนยาวออกไป จะเป็นประโยชน์มากถ้าจะตระหนักว่าการเป็นคู่รักกันนั้นต้องมีความเป็นเพื่อนร่วมอยู่ด้วย อันที่จริงแล้วรักเท่านั้น คือ การผสมความรักแบบโรแมนติกและความรักแบบเพื่อนเข้าด้วยกันนั่นเอง ทดลองเปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่เราได้อยู่กับทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก แต่ต้องจำไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้มากและมีน้อยคู่สัมพันธ์ที่จะมีความสมบูรณ์โดยองค์ประกอบด้านความใกล้ชิดเป็นแกนหลักที่สามารถพบได้ในความสัมพันธ์ทุกรูปแบบ มีความคงทนค่อนข้างสูง และมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ระยะยาว ส่วนความเสน่หามักพบในความสัมพันธ์เชิงคู่รักเท่านั้น เด่นชัดในความทรงจำและมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ระยะสั้น มีผลต่อปฏิกิริยาทางร่างกายและการรับรู้ความเจ็บปวด ขณะที่ความผูกมัดนั้นมีความผันแปรในแต่ละช่วงอายุ เช่น มีความผูกมัดกับครอบครัวในวัยเด็ก ผูกมัดกับเพื่อนในช่วงวัยรุ่น และผูกมัดกับคนรักในวัยผู้ใหญ่ มีผลต่อการรับรู้ความเจ็บปวดและความสามารถในการควบคุมตนเอง

ข้อเสนอแนะ

- 1) ซีรีย่วยควรมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศที่หลากหลายเพิ่มเติมเข้าไปร่วมกับเนื้อหาเรื่องความรักและเซ็กส์ โดยให้มีเนื้อหาที่ครบถ้วนในทุกมิติ เพื่อสร้างคุณค่าในทางสังคมมากกว่าความบันเทิงเพียงอย่างเดียว
- 2) ซีรีย่วยควรมีบทบาทในการผลักดันหรือขับเคลื่อนความเท่าเทียมกันของเพศที่หลากหลายและไม่ควรยึดติดกับอุดมการณ์ความรักกระแสหลักจนเกินไป และนำไปสู่การก่อรูปของอุดมการณ์ความรักที่เท่าเทียมกัน
- 3) ซีรีย่วยควรมีการนำเสนอความรักระหว่างชายรักชายในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านคู่รักชายรักชายและรูปแบบความรักที่เกิดขึ้น โดยให้มีความสอดคล้องกับโลกทางกายภาพมากขึ้น จะได้ไม่เกิดภาพเหมารวมของกลุ่มชายรักชายเพียงลักษณะเดียว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กฤตพล สุธีภัทรกุล. (2563). *การประกอบสร้างตัวละครชายรักชายในซีรีย่วย [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์. (255). *ภาพตัวแทนคนจนในรายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์ [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]*. National Research Council of Thailand. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2008.573
- เจษฎา ชัดเชียว และ อรทัย เพียยุระ. (2561, 9 มีนาคม). *เพศวิถีในวรรณกรรมเกย์ออนไลน์: การประชุมวิชาการผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น*.
- ชีรา ทองกระจาย. (2561). *ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพ*. เอกสารการสอนประจำชุดวิชาการพัฒนามนุษย์ในบริบทโลก หน่วยที่ 5 [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

- ไชยศิริ บุญยกุลศรีรุ่ง. (2553). *เพศสภาพและเพศวิถีชายรักชายในภาพยนตร์ไทย* [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2558, 15 มิถุนายน). *เควีร์กับการวิพากษ์มานุษยวิทยากระแสหลัก*. ฐานข้อมูลศัพท์มานุษยวิทยา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. <http://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/1>
- นัทธนี ประสานนาม. (2563). การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ: นวนิยายอาโออิของ ไทยในการเมืองเรื่องขนบวรรณกรรมกับการตีความ. *วารสารศาสตร์*, 13(3), 160-187.
- นุชนนทร กาฬสมุทร และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทาง เพศของกลุ่มชายรักชาย: กรณีศึกษานักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 9(1), 56-67.
- นุชนาถรณ์ สมญาติ. (2561, 15 กันยายน). *ชีร์สวาย (Y): ลักษณะเฉพาะและการนำเสนอความรักของชายรักชาย*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 1/2561, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุษกร สุริยสาร. (2557). *อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย: โครงการส่งเสริมสิทธิความหลากหลายและความเท่าเทียมในโลกของการทำงาน (PRIDE)*. กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (2564, 17 กันยายน). *ทฤษฎีความรัก (Theory of Love) กับ Poramez's love life cycle Model*. GoToKnow. <https://www.gotoknow.org/posts/618576>
- พัฒนพล วงษ์ม่วง และ มยุรี ศรีกุลวงศ์. (2559). ตัวละครเกย์ในละครโทรทัศน์ไทยยุคใหม่. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ* นิต้า, 2(2), 96-109.
- ภัชรพรรณ อมรศรีวงศ์ และ บัณฑิต สวรรยาวิสุทธิ. (2562). การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคสื่อของสาววาย. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 5(1), 34-49.

- กั้ววาทฟองแก้ว, อโนพร เครือแดง, สุนัน อ่นสาธิต, เมธาวี คัมภีรทัศน์, นิสารัตน์ จงวิศาล, อรอนงค์ อรุณเอก, และ Jensen, B. (2560). *สื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง: การทำงานร่วมกับสื่อในประเด็นเพศวิถีอัตลักษณ์ทางเพศสถานะการแสดงออกและลักษณะทางเพศในประเทศไทย*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริมิตร ประพันธ์ธูรกิจ. (2551). *ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในลื้อบันเทิงไทย: ศึกษากรณีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นลาวจากภาพยนตร์เรื่อง "หมากเตะโลกตะลึง"* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. National Research Council of Thailand. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2008.626
- ศิริรัฐ ชาญพานิช. (2560). *ความเป็นชายที่มีอำนาจนำและความสัมพันธ์ทางเพศสถานะในโฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ พ.ศ. 2558 – 2559*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริวัฒน์ มาเทศ. (2553). *สตรีที่มีความพยายามในละครโทรทัศน์ไทย* [วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรัตน์ รัตนานนท์. (2547). *กระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละครนางร้ายในละครโทรทัศน์* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. National Research Council of Thailand. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=
- อริชัย อรรถอุดม. (2554). มุมมองด้านวัฒนธรรมกับกรอบการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค. *วารสารนักบริหาร*, 31(1), 95-100.
- อรสุธี ชัยทองศรี. (2560). *Boys Love Manga and Beyond: History, Culture, and Community in Japan*. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 24(2), 344 - 359.

ภาษาอังกฤษ

- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.